

MINISTERUL JUSTIȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA
AGENT GUVERNAMENTAL

*Hotărârea a fost tradusă și redactată de Direcția Agent Guvernamental.
Ea poate suferi modificări de formă.*

SECȚIA A DOUA

DECIZIE

Cererea nr. [23225/05](#)
Petru CALANCEA și alții
versus Republica Moldova

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a doua), reunită la 6 februarie 2018,
într-o cameră compusă din:

Robert Spano, *președinte*,
Paul Lemmens,
Ledi Bianku,
Işıl Karakaş,
Nebojša Vučinić,
Valeriu Grițco
Stéphanie Mourou-Vikstrom, *judecători*,

și Stanley Naismith, *grefier al secției*,

Având în vedere cererea menționată mai sus, depusă la 18 iunie 2005,
Având în vedere observațiile prezentate de statul respondent și cele prezentate ca
răspuns de reclamantii,
Deliberând, decide după cum urmează:

ÎN FAPT

1. Reclamantii, dna Sofia Calancea („prima reclamantă”), dl Petru Calancea („al doilea reclamant”) și dl Serghei Cocieru („al treilea reclamant”) sunt cetățeni moldoveni, născuți respectiv în 1960, 1957 și 1971, și locuiesc în Codru. Ei au fost reprezentați în fața Curții de către V. Zama, avocat în or. Chișinău. Prima reclamantă a fost reprezentată în fața Curții de către N. Ichim, avocat la Strasbourg.

2. Guvernul Republicii Moldova a fost reprezentat în mod succesiv de către agenții săi dl V. Grosu și dl L. Apostol.

A. Circumstanțele cauzei

3. Circumstanțele cauzei, după cum au fost prezentate de către părți, pot fi rezumate în felul următor:

1. Contextul cauzei

4. Primii doi reclamanți sunt soț și soție. Ei sunt proprietarii unei case a cărei construcție a fost finalizată în anul 1999. Locuința respectivă este situată pe un teren traversat de o linie de înaltă tensiune de 110kV, care transportă curent alternativ la o frecvență de 50 Hz.

5. Cel de-al treilea reclamant este proprietar al unei case a cărei construcție a fost finalizată în anul 2001. Locuința sa este situată pe terenul vecin celui locuit de primii doi reclamanți. Terenul său este de asemenea traversat de linia electrică menționată mai sus.

6. Terenurile în cauză măsoară fiecare câte patru ari. Ambele case sunt situate la o distanță de aproximativ 10 metri față de linia de înaltă tensiune. Aceasta a fost dată în exploatare în anii 1960, iar autorizațiile pentru construcția locuințelor au fost primite în anul 1989.

2. Constatările făcute de autoritățile publice

7. În perioada august 2002 – ianuarie 2007, autoritățile publice competente au efectuat mai multe calcule ale intensității câmpului electric generat de linia de înaltă tensiune pe terenurile locuite de reclamanți. Datele înregistrate pot fi rezumate după cum urmează:

a) intensitatea câmpului electric, nemijlocit sub linia de înaltă tensiune, atinge valori situate între 0,41 și 1,8 kV/m pe terenul locuit de primii reclamanți și între 0,67 și 1,4 kV/m pe cel locuit de cel de-al treilea reclamant;

b) în apropierea intrării în locuința primilor doi reclamanți intensitatea câmpului electric a fost estimată la 0,6 kV/m, iar în apropierea intrării în locuința celui de-al treilea – la 0,1 kV/m;

c) potrivit calculelor, intensitatea câmpului electric în ambele case se află la un nivel scăzut, adică de 0,012 kV/m.

8. Autoritățile competente i-au informat în repetate rânduri pe reclamanți despre faptul că intensitatea câmpului electric pe terenurile care le aparțin depășea în unele locuri limita maximă admisibilă de 1 kV/m fixată de normele aplicabile în cazul de față.

9. De asemenea, în mai multe scrisori adresate reclamanților, autoritățile publice au adus la cunoștința acestora și faptul că regulamentul aplicabil în cazul de față stabilea o zonă de protecție de 20 metri față de o linie electrică de 110 kV, că locuințele construite de ei erau situate în această zonă de protecție, iar autorizațiile pentru construcția acestora au fost oferite fără aprobarea societății de gestionare a liniei de înaltă tensiune.

3. Starea de sănătate a primilor doi reclamanți

10. Prima reclamantă suferă de o afecțiune cardiacă. În anul 1996, ea a fost supusă unei intervenții chirurgicale.

11. În anul 1998, cel de-al doilea reclamant a fost diagnosticat cu cancer. De asemenea, el suferă de hipertensiune arterială și de cardiopatie hipertensivă.

4. Procedura civilă inițiată de reclamanți

12. La 11 aprilie 2004, reclamanții au intentat un proces împotriva societății de gestionare a rețelelor electrice și împotriva primăriei Codru, cu scopul de a le obliga pe acestea să asigure redisolocarea liniei de înalta tensiune la o distanță optimă, în conformitate cu normele tehnice și sanitare. De asemenea, aceștia au solicitat repararea prejudiciului moral pe care l-au suferit. Ei susțineau că nu au fost informați la timp despre existența vreunui pericol pentru sănătate, și că aflarea în apropiere a liniei electrice a provocat la primii doi reclamanți apariția unor grave probleme de sănătate.

13. Prin hotărârea sa din 20 mai 2004, Judecătoria Râșcani a respins acțiunea ca nefondată. Aceasta s-a referit la faptul că locuințele fuseseră construite după darea în exploatare a liniei electrice și fără acordul societății de gestionare a rețelelor electrice. Reclamanții au atacat cu apel hotărârea instanței de judecată.

14. Prin decizia sa din 20 septembrie 2004, Curtea de Apel Chișinău a menținut hotărârea contestată. Aceasta a susținut argumentele instanței inferioare, și a adăugat că reclamanții nu contestaseră decizia autorităților locale de a autoriza construcția caselor și că, de asemenea, dislocarea liniei electrice era imposibilă din punct de vedere tehnic.

15. Urmare a examinării cererii de recurs, Curtea Supremă de Justiție a menținut hotărârile instanțelor inferioare la 23 martie 2005.

B. Dreptul intern aplicabil

16. Normele sanitare și regulile cu privire la protecția populației împotriva influenței câmpului electric generat de liniile electrice aeriene de frecvență industrială nr. 2971-84 din 28 februarie 1984 stabilește limitele maximale admisibile ale intensității câmpului electric. Acestea sunt de 0,5 kV/m în interiorul locuințelor și de 1 kV/m pe terenurile zonelor rezidențiale.

17. Dispozițiile regulamentului cu privire la protecția rețelelor electrice de o tensiune mai mare de 1000V, aprobat prin decizia Consiliului de Miniștri al URSS din 26 martie 1984 și aplicabile pe teritoriul Republicii Moldova, stabileau o zonă de protecție de 20 metri în jurul unei linii de înaltă tensiune de 110 kV. De asemenea, acestea interzic construcția de case în zona de protecție fără autorizarea societății de gestionare a liniilor electrice.

Regulamentul cu privire la protecția rețelelor electrice, aprobat prin hotărârea Guvernului din 23 aprilie 2002, anulând aplicabilitatea regulamentului anterior pe teritoriul Republicii Moldova, conține dispoziții similare celor menționate în paragraful precedent.

C. Standardele internaționale

18. Pasajele din manualul Organizației Mondiale a Sănătății (OMS), publicat în 2008, aplicabile în cazul unui dialog cu privire la riscurile datorate câmpurilor electromagnetice, prevăd următoarele:

” CINE STABILEȘTE NORMELE DE SECURITATE ?

Fiecare stat are propriile sale regulamente cu privire la expunerea la câmpurile electromagnetice. Cu toate acestea, cea mai mare parte din regulamentele naționale sunt bazate pe normele stabilite de Comisia Internațională pentru Protecția Împotriva Radiațiilor (ICNIRP). Aceasta organizație neguvernamentală, recunoscută în mod oficial de OMS, evaluează rezultatele științifice provenite din întreaga lume. ICNIRP stabilește normele de siguranță, care includ limitele expunerii la câmpurile electromagnetice, periodic aduse în discuție și revizuite.

PE CE SE BAZEAZĂ ACESTE NORME?

Normele de securitate elaborate de ICNIRP cu privire la expunerea la câmpurile electromagnetice includ o variație de frecvențe ale radiațiilor neionizate de la 0 la 300 GHz. Ele sunt bazate pe niște evaluări colegiale minuțioase. Stabilirea limitelor expunerii este bazată mai mult pe efectele pe termen scurt decât pe cele pe termen lung, deoarece datele științifice disponibile cu privire la efectele pe termen lung al unui nivel slab de expunere la câmpurile electromagnetice sunt considerate insuficiente pentru a permite stabilirea unor limite cantitative.

Bazându-se pe efectele pe termen scurt, aceste norme internaționale de siguranță stabilesc un nivel aproximativ de expunere la câmpurile electromagnetice, depășirea căruia ar putea provoca apariția unor efecte biologice nedorite. (...) »

19. Ghidul ICNIRP, publicat în luna decembrie a anului 2010 (*Health Physics* 99(6):818-836, 2010) a stabilit pentru public (cu referire la frecvențele de 50 Hz) o limită de expunere de 5 kV/m în ceea ce privește intensitatea câmpului electric și de 200 microtesla în ceea ce privește câmpul magnetic.

În acest ghid ICNIRP a abordat, de asemenea, și subiectul studiilor epidemiologice, care au dovedit în mod constant faptul că expunerea cotidiană la un câmp magnetic de intensitate slabă (mai mult de 0,3 – 0,4 microtesla) poate cauza un risc sporit de leucemie infantilă și că Centrul internațional de cercetare împotriva cancerului a clasificat aceste câmpuri magnetice ca fiind potențial cancerigene. Cu toate acestea, se mai menționează că relația de cauzalitate dintre câmpurile magnetice și leucemia infantilă nu a fost dovedită, la fel cum nu au fost dovedite nici alte efecte pe termen lung.

PLÂNGERI

20. Reclamanții se plâng în temeiul Articolului 6 din Convenție că instanța de fond a refuzat să dispună efectuarea unei expertize, în timp ce instanța de apel a examinat cazul în absența avocatului lor, și că deciziile instanțelor naționale nu sunt motivate.

21. Reclamanții pretind că autoritățile statului nu și-au îndeplinit obligațiile pozitive inerente Articolului 8 din Convenție.

22. Invocând Articolul 1 din Protocolul nr.1 la Convenție, reclamanții au afirmat că însăși prezența liniei de înaltă tensiune deasupra terenurilor lor ar putea fi tratată ca o atentare la dreptul lor la proprietatea privată.

ÎN DREPT

A. Cu privire la capătul de cerere în baza Articolului 8 din Convenție

23. Reclamanții au declarat că, ținând cont de circumstanțele invocate, a fost atins pragul minimal de severitate pentru aplicabilitatea Articolului 8 din Convenție. De asemenea, ei au afirmat că statul a eșuat să-și respecte obligațiile pozitive, care ar fi constat, potrivit lor, în faptul de a-i informa despre riscurile la care se expuneau construindu-și casele în apropierea liniei de înaltă tensiune și de a pune capăt violării dreptului lor la respectarea vieții private și de familie, victime cărora sunt în continuare.

24. Guvernul a contestat aceste teze.

25. Curtea reiterează principiile generale din hotărârea în cauza *Martinez Martinez și Pino Manzano v. Spania* (nr. [61654/08](#), §§ 40-43, 3 iulie 2012).

26. În prezenta cauză, Curtea subliniază faptul că autoritățile locale au aprobat construcția locuințelor în zona de protecție de 20 metri de la linia de înaltă tensiune, lucru care pare să încalce regulamentul de exploatare tehnică a liniilor electrice aeriene în vigoare în Republica Moldova. Totuși, a fost atrasă atenția asupra faptului că această declarație nu este suficientă prin ea însăși pentru a fi constatată violarea Articolului 8 din Convenție (a se vedea *mutatis mudandis*, *Lopez Ostra v. Spania*, 9 decembrie 1994, § 55, seria A nr. 303-C, și *Furlepa v. Polonia*, nr. [62101/00](#), 18 martie 2008).

27. Curtea urmează să determine dacă expunerea la câmpurile electromagnetice emise de linia de înaltă tensiune care traversează terenurile reclamanților depășește limita maximală admisibilă, pentru a se constata dacă a avut într-adevăr loc violarea Articolului 8 din Convenție. În acest sens, s-a subliniat faptul că limita în cauză este relativă și depinde de asemenea circumstanțe ca intensitatea și durata expunerii la câmpul electromagnetic și efectele ei fizice și psihologice (a se vedea, spre exemplu, *Fadeieva v. Rusia*, nr. [55723/00](#), § 69, CEDO 2005-IV, și *Mileva și alții v. Bulgaria*, nr. [43449/02](#) și [21475/04](#), § 90, 25 noiembrie 2010).

28. În această speță, Curtea consideră că reclamanții nu au adus suficiente dovezi asupra faptului că intensitatea câmpului electric înregistrată în spațiile locuite de ei (paragraful 7 *supra*) era suficient de înaltă pentru a crea un risc real pentru sănătatea lor.

29. Cu titlu suplimentar, Curtea observă că valorile înregistrate sunt în cea mai mare parte mai mici decât 5 kV/m, limită recomandată de OMS (paragrafele 18 și 19 *supra*). Curtea reamintește că ea a ținut deja cont de standardele fixate de OMS cu privire la poluarea fonică (a se vedea, spre exemplu, *Oluić v. Croația*, nr. [61260/08](#), § 60, 20 mai 2010) și că nu există niciun motiv de a proceda altfel în ceea ce privește limitele de expunere la câmpurile electromagnetice.

30. De asemenea, Curtea menționează că, spre deosebire de câmpul electric, materialele prezentului dosar nu conțin nicio valoare a câmpului magnetic care să dovedească faptul că limitele de expunere recomandate ar fi fost depășite (a se compara cu *Galev v. Bulgaria*, nr. [18324/04](#), 29 septembrie 2009, unde nu a fost efectuată nici o investigație serioasă a poluării fonice).

31. În ceea ce privește maladiile de care suferă primii doi reclamanți (paragrafele 10 și 11 *supra*), Curtea subliniază că atât afecțiunea cardiacă a primei reclamante, cât și cancerul celui de-al doilea reclamant, au fost diagnosticate înainte de finalizarea

construcției locuinței acestora, adică în anul 1999. În vederea absenței unei afirmații contrare din partea primilor doi reclamanți, Curtea presupune că aceștia locuiesc în casa lor din 1999. În aceste condiții, Curtea nu poate să stabilească existența unei legături de cauzalitate între prezența liniei de înaltă tensiune pe teritoriul locuit și apariția maladiilor menționate *supra*. În ceea ce privește hipertensiunea arterială și cardiopatia hipertensivă de care suferă cel de-al doilea reclamant, Curtea estimează că probele prezentate la fel nu permit să se stabilească modul în care prezența liniei electrice ar fi putut cauza sau agrava aceste maladii. În ceea ce-l privește pe cel de-al treilea reclamant, Curtea notează că acesta nu a invocat nici în fața instanțelor naționale, nici în fața Curții că starea sa de sănătate ar fi fost afectată cumva de prezența liniei electrice respective.

32. Având în vedere argumentele prezentate mai sus, Curtea consideră că nu a fost demonstrat faptul că valorile câmpurilor electromagnetice generate de linia de înaltă tensiune au atins un nivel suficient pentru a provoca un efect nefast asupra vieții private și de familie a reclamanților. Deci, constată că limita minimă de gravitate necesară pentru a constata violarea Articolului 8 din Convenție nu a fost atinsă. Prin urmare, Curtea nu ar putea concluziona că statul nu a întreprins măsurile necesare pentru a asigura protecția drepturilor reclamanților menționate în această prevedere.

33. Prin urmare, această plângere este vădit nefondată și trebuie să fie respinsă, în conformitate cu Articolele 35 §§ 3 și 4 din Convenție.

B. Cu privire la alte plângeri

34. Reclamanții au înaintat câteva capete de plângeri în temeiul Articolului 6 din Convenție (paragraful 20 *supra*). Ținând cont de materialele în posesia sa și de alegațiile invocate, Curtea nu a putut constata în nici un mod violarea drepturilor și libertăților menționate de această dispoziție.

35. Prin urmare, s-a stabilit că plângerile cu referire la Articolul 6 din Convenție sunt în mod vădit nefondate și trebuie să fie respinse, în conformitate cu Articolele 35 §§ 3 și 4 din Convenție.

36. De asemenea, reclamanții au afirmat că, prin prezența liniei de înaltă tensiune deasupra terenurilor lor, a avut loc o încălcare a drepturilor lor prevăzute de Articolul 1 din Protocolul nr.1 la Convenție. Curtea a accentuat faptul că părțile interesate nu oferă mai multe detalii cu privire la acest capăt de plângere. În orice caz, Curtea atrage atenția la faptul că reclamanții nu ar fi putut să nu cunoască despre existența liniei de înaltă tensiune, dar totuși aceștia au devenit proprietari ai unor terenuri pentru construcții și ulterior chiar și-au și construit casele pe acestea, fiind în cunoștință de cauză. Ținându-se cont atât de acest fapt și de esența plângerii formulate de către reclamanți, Curtea ajunge la concluzia că nu a fost demonstrat că a avut loc violarea drepturilor reclamanților la respectarea bunurilor lor (a se compara cu *Lącz v. Polonia*, nr. [22665/02](#), 23 iunie 2009).

37. Prin urmare, plângerea în temeiul Articolului 1 din Protocolul nr. 1 este în egală măsură în mod vădit nefondată și trebuie să fie respinsă, în conformitate cu Articolul 35 §§ 3 și 4 din Convenție.

Din aceste motive, Curtea, în unanimitate,

Declară cererea inadmisibilă.

Redactată în franceză și comunicată în scris la 1 martie 2018.

Stanley Naismith
Grefier

Robert Spano
Președinte